

Til Miljø- og Fødevareklagenævnet
via klageportalen

Klage over Husdyrgodkendelse § 16 a, stk. 1 i husdyrbrugloven

Afgørelse meddelt af Assens Kommune den 18. juni 2026

Sags nummer ved Assens Kommune: 25/11243

Klagepunkter

1. Erhvervsmæssig nødvendighed og industrilignende karakter
2. IE-anlæg og BAT-krav
3. Landskabsanalysen
4. Ammoniak-emission i bakket landskab
5. Ammoniak-følsom natur og gammel skov
6. Pillefyr som opvarmingskilde
7. Markstak med kyllingegødning
8. Barmarksprojekt og uklarheder vedr. planloven

Bilag 1: Byggeriets dimensioner

Forord

Danmarks Naturfredningsforening, lokalafdeling Assens (herefter DN Assens), mener at Assens Kommunes husdyrgodkendelse til etablering af kyllingeanlæg på ”Bygningsløs ejendom” matrikel 9a, Gadsbølle By, Vissenbjerg skal ophæves. Vi ser at barmarksprojekter har opsættende virkning og vi mener det giver god mening ift. unødvendige miljøbelastninger og værdispild.

Denne klage vedrører ikke kun opførelsen af to store stalde til produktion af slagtekyllinger, men også de forudsætninger og vurderinger, som lægges til grund ved etablering af et større husdyranlæg i landzone og her som barmarksprojekt på en selvstændig planteavlsejendom på blot 19 ha.

DN Assens mener at godkendelsen skal ophæves fordi flere af byggestenene er forkerte:

- det **er** et IE-anlæg med mere end 40.000 stipladser til fjerkræ.
- der er **ikke** lavet en miljøkonsekvensrapport* - filnavnet ”miljøkonsekvensrapport” er givet til ”Ansøgning om miljøgodkendelse efter husdyrbruglovens §16a stk. 1”.
- anlægget er **på mere end 3500** kg NH-N / år, derfor skal der laves en miljøkonsekvensrapport.
- man **opnår ikke et korrekt naturbillede** med en besigtigelse den 29. april 2025 - i et koldt forår.
- man har ikke lavet individuelle vurderinger af ammoniakfølsomhed på de omliggende - og mere end 200 år gamle - skove.

Godkendelsen efterlader mange spørgsmål:

- Hvorfor er det **ikke er belyst**, hvordan det bakkede terræn påvirker zonen for ammoniakpåvirkning?
- Hvorfor skal halvdelen af kyllingegødningen ligge i en markstak i op til et år?
- Hvorfor mangler vurderinger af byggeriets forskellige versioner: højde, længde, farver, kote?

- Hvordan kan 6200 m² kyllingeproduktion være erhvervmæssig nødvendig på et hobbylandbrug?
- Hvor skal de eventuelle økologiske kyllinger være udendørs?
- Hvorfor er der valgt et træpillefyr, når moderne varmekilder forurener mindre?
- Hvorfor er det nok at vælge 23 % - fremfor 68 % ammoniakreduktion?

DN Assens finder, at de økonomiske betragtninger bør være helhedsbetragtninger, hvor også de samfundsøkonomiske og miljømæssige konsekvenser indgår for.....

..... **hvis det var sådan** ved nye husdyrgodkendelser, så kan der stilles krav om:

- at 23 % ammoniakemission erstattes af 68 % ammoniakemission
- at det er "den bedst anvendelige teknik" og ikke blot "blandt de bedst anvendelige teknikker"
- at én produktionsbygning op er lig én produktionsbygning ned (ligesom vindmøller)
- at når et husdyrbrug udvides, så gælder udvidelsen ikke forøget ammoniakemission

DN Assens mener derfor, at afgørelsen giver anledning til både konkrete og principielle spørgsmål.

***Bemærk:** referencer til filen "Miljøkonsekvensrapport" benævnes herefter "Miljøansøgningen".

1. Erhvervmæssig nødvendighed og industrilignende karakter

Matrikel 9a, Gadsbølle By, Vissenbjerg er udstykket fra Roldvej 46 i 2024. Matriklen har status: "bygningssløs ejendom" og er ikke lagt under andre ejendomme.

En selvstændig ejendom på 19 ha til dyrkning af korn el.lign. må betegnes som et hobbylandbrug.

Uklarheder vedr. erhvervmæssig nødvendighed:

- Nødvendigheden er vurderet på baggrund af forventninger og samdrift med andre ejendomme og ikke - som SGAV angiver¹ - med udgangspunkt i den pågældende planteavlsejendom på 19 ha. Denne ejendom må i sig selv betragtes som et hobbylandbrug.
- Det står noget i kontrast til kommunens vurdering "*Det ansøgte er heller ikke et fælles anlæg for flere bedrifter eller et hobbylignende landbrug, der søger om et stort byggeri*".
- I "Miljøansøgningen" under "Alternative løsninger" står, at det ikke var muligt at placere staldende på ejers andre ejendomme - hvilket ikke er relevant for den pågældende ejendom.
- Gødningsmængden, driften genererer, står ikke i rimeligt forhold til ejendommens størrelse på 19 ha.

DN Assens forstår det sådan, at hele projektet er vurderet ud fra flere ejendomme.

Industrilignende karakter:

Byggeriets omfang har industrilignende karakter, og vil fremstå markant i mosaiklandskabet.

¹ <https://husdyrvejledning.dk> om nødvendighed [HER](#)

Vurderingen bør derfor tage udgangspunkt i de konkrete forhold og ikke sammenlignes med eksempler på over 20.000 m², med ukendte forudsætninger - og hvis reference ikke er lagt i en fodnote².

DN Assens mener, at hvis vurderingen af erhvervsmæssig nødvendighed i denne sag accepteres, risikerer den at skabe præcedens og dermed åbne mulighed for, at fritids- og hobbylandbrug kan opføre bygninger, der ikke står i et rimeligt forhold til den konkrete ejendoms drift og størrelse.

2. IE-anlæg og BAT-krav

DN Assens mener at godkendelsen bør ophæves, da det fremgår i godkendelsen at anlægget IKKE er et IE-anlæg.

Uklarheder vedr. IE-anlæg:

- I ansøgningsmaterialet står: ” **Typen af IE-husdyrbrug: Ikke IE-brug** ”
- I kommunens Husdyrgodkendelsen står: ” *Det ansøgte husdyrbrug er ikke et IE-husdyrbrug, da der ikke er en godkendelsesgrænse for kyllinger i § 16 a, stk. 2.* ”
- Husdyrbrugloven §16, stk. 2: ” *Ved IE-husdyrbrug forstås [...] flere end 40.000 stipladser til fjerkræ.* ”

DN Assens fastslår at kyllinger er fjerkræ og hører under kategorien høns.

Beregningerne her viser at alle typer af kyllinger kommer over 40.000 stipladser til fjerkræ.
slagtevægt 2,1 kg fordi økologiske kyllinger er opgjort til 21 kg pr m² eller 10 kyllinger pr m² - dermed er antal kyllinger pr. hold et lavt skøn

I godkendelse fremgår det under 3.1 at produktionsarealet maksimalt må være 6200 m².

Økologiske/skrabe/konventionelle kyllinger: **21, 25, 33, 39 eller 42** kg. pr. m² produktionsareal:

$$\text{Konventionel: } 6200 \text{ m}^2 \cdot 33 \text{ kg pr m}^2 \text{ produktionsareal} = \frac{204.600 \text{ kg pr hold}}{2,1 \text{ kg/stk}} \approx 97.428 \text{ slagtekyllinger pr. hold}$$

$$\text{Konventionel: } 6200 \text{ m}^2 \cdot 42 \text{ kg pr m}^2 \text{ produktionsareal} = \frac{260.400 \text{ kg pr hold}}{2,1 \text{ kg/stk}} = 124.000 \text{ slagtekyllinger pr. hold}$$

$$\text{Økologiske: } 6200 \text{ m}^2 \cdot 21 \text{ kg pr m}^2 \text{ produktionsareal} = \frac{130.200 \text{ kg pr hold}}{2,1 \text{ kg/stk}} \approx 62.000 \text{ slagtekyllinger pr. hold}$$

DN Assens bemærker at det i bliver svært i Danmark at reducere ammoniakemissionen fra landbruget, når varmevekslerløsningen - for alle husdyrbrug med mere end 3500 kg NH-N / år - altid kommer ud med 1 kg NH-N mindre pr. år end BAT-kravet og dermed netop holder sig under grænsen

DN Assens mener, at godkendelsen ikke lever op til EUs hensigt om bedst anvendelige teknik og at Assens Kommune ikke har taget hensyn til samfundsudviklingen, når de accepterer minimumskravet for BAT. DN Assens mener også, at projektet burde være underlagt skærpede krav, sådan som lovgivningen lægger op til.

² Husdyrgodkendelsen side 14 midt: ”.. da byggeri vurderet som værende af industrilignende karakter i klagenævnsafgørelser har været på over 20.000 m².”

DN Assens mener at skærpede krav og muligheder bør indgå i myndighedens vurdering af IE-anlægget.

Dermed sætter DN Assens også spørgsmålstegn ved, om kommunalbestyrelsesmedlemmerne har godkendt projektet indenfor de rigtige rammer:

B. Kriterier for fastlæggelse af den bedste tilgængelige teknik

Kommunalbestyrelsen skal fastsætte godkendelsesvilkår for IE-husdyrbrug på grundlag af *bedste tilgængelige teknik* og i den forbindelse inddrage de nedennævnte hensyn:

- Forbruget og arten af råstoffer (herunder vand), der forbruges i processen, og energieffektiviteten.
- Behovet for at forhindre eller begrænse emissionernes samlede *indvirkning på og risiko for miljøet til et minimum*.

3. Landskabsanalysen

DN Assens mener, at projektet burde være afvist af Assens Kommunes med baggrund i kommunens landskabsanalyse fra 2013.

Vi ser følgende væsentlige punkter.

1. Den nord-vestlige del af lokalplanens område kaldes i husdyrgodkendelsen for vest, men har fortsat en beskrivelse, der stemmer overens med det nord-østlige område.
2. Bygningers højde, kote og tagets farve er ikke afklaret.
3. Beplantning omkring bygningerne er ikke et bindende vilkår.

Ad. pkt. 1: *"Landskabet vurderes generelt sårbart over for stort landbrugsbyggeri og store vindmøller eller andre store tekniske anlæg, da landskabskarakteren ikke vurderes egnet til disse typer anlæg. Det skyldes især landskabets meget bakkede terræn, overvejende lille til middelstore skala samt meget sammensatte karakter. Det vurderes, at stort byggeri eller store tekniske anlæg vil fremstå dominerende i landskabet."*

Projektet er placeret i den nordvestlige del af området. Af landskabsanalysen fremgår det desuden, at: *"Landskabet har en lille til middelstor skala, der varierer med terrænforskellene i området. Skalaen er generelt mindre i det mest bakkede terræn i den østlige og nordlige del af området."*

Projektet er placeret på et af de højeste punkter i området, hvilket forventeligt øger anlæggets visuelle eksponering og dominans i landskabet.

DN Assens mener derfor, at projektet er i direkte modstrid med de vurderinger og anbefalinger, der fremgår af kommunens eget landskabsgrundlag. Kommunen har efter DN Assens' opfattelse ikke i tilstrækkelig grad redegjort for, hvorfor de landskabelige hensyn kan tilsidesættes i sagen.

Ad pkt. 2: I en aktindsigt ser vi, at Assens Kommunes planafdeling har foretaget den landskabelige vurdering med udgangspunkt i et sort tag. Samtidig har kommunen stillet ansøger i udsigt, at taget efterfølgende kan ændres til mørkegråt ved henvendelse, når tilladelsen er meddelt.

I "miljøansøgningen" står at "Staldene vil blive maksimalt 8 meter høje." Af de beskrivelser og tegninger, som vi efterfølgende er blevet bekendt med (se bilag 1), fremgår det imidlertid, at bygningen har en rygningshøjde på 10 m. Hertil må det forventes, at der etableres yderligere ventilationsindtag og -afkast oven på bygningen. Om placeringen af bygningen er kote 88 eller 91 gør også en stor forskel - det vil ændre bygningens visuelle fremtoning væsentligt og dermed give et helt andet landskabeligt indtryk.

Også bygningerne længde fremstår uklar.

Ad pkt. 3: DN Assens stiller desuden spørgsmålstegn ved, at der i tilladelsen alene er givet en anbefaling om beplantning til afskærmning af byggeriet. Der er ikke stillet krav om beplantning, beplantningsplan, tidskrav til etablering, vedligeholdelse og efterfølgende genplantning af beplantningen, hvilket betyder, at den landskabelige afskærmning ikke er sikret på længere sigt.

DN Assens mener, at manglende alternative placeringsmuligheder ikke kan føre til, at et projekt automatisk kan placeres i et område, som efter kommunens egne analyser vurderes uegnet til denne type anlæg.

4. Ammoniak-emission i bakket landskab

Som DN Assens forstår det, så er konsekvenszonen på 773 m for ammoniakemission - udregnet via FMK eller NY - men uden en miljøkonsekvensrapport er det reelle omfang ikke belyst.

Der er lagt standardiserede beregninger til grund, selv om anlægget er placeret i et små-bakket område med betydelige terrænforskel - hvilket må være et ret atypisk scenarie.

DN Assens mener, der mangler belysning af:

- om de konkrete topografiske forhold påvirker spredningen af ammoniak og lugt i et sådant omfang, at standardmodellen ikke giver et retvisende billede af konsekvenszonen.
- Om ventilationsafkastet er belyst fyldestgørende, når byggeriets højde, længde og kote er uafklarede.

5. Ammoniak-følsom natur og gammel skov

DN Assens er ikke enig i konsekvenszonens grænse på 773 m - vi mener *ikke* ammoniakemissionen er vurderet med udgangspunkt i terrænforholdene - og vi mener ikke natur og biodiversitet er fyldestgørende belyst jf. "Miljøansøgningen".

DN Assens har kigget ind i praksis - afgørelse af 24. september 2021 (Miljø- og Fødevareklagenævnet, 20/06875 og 20/06882) **og anfører derfor:**

- at Assens Kommune ikke har foretaget en fyldestgørende undersøgelse af ammoniakfølsomheden af de omkring liggende skove som fremgår af kort fra 1780.
- at der ikke ses henvisninger til årstidsobservationer, fastlagt tålegrænseniveau mm.

DN Assens mener: når baggrundsbelastningens opgøres til 11,9 kg NH-N/år og tålegrænserne for gammel skov ligger imellem 10 og 15 kg NH-N/år - og skoven ikke er vurderet - kan det have fatale konsekvenser for biodiversiteten.

Grønt Danmarkskort udpeger særlig værdifuld natur ca. 800 meter mod øst - det er heller ikke be-lyst.

At Assens Kommune ikke er bekendt med forekomsten af bilag IV-arter er ikke usædvanligt i områ-der uden offentlig adgang - for det kræver ofte private registreringer på fx arter.dk.

Kommunens besigtigelse af udvalgte naturtyper, blev gennemført den 29. april 2025 - det er ret tidligt på vækstsæsonen og giver ikke et retvisende billede af områdets biodiversitet.

Det blev bl.a. vurderet at mosen tåler en højere ammoniakbelastning, selv om der blev registreret tråd-alger.

Tråd-alger er en kendt indikator på højt kvælstofniveau. Foråret 2025 var desuden koldere end ”nor-malt” og kulde begrænser tråd-algers vækst.

Ca. 500 meter øst for byggeriet, er udpeget et større område til udtagning som led i den grønne tre-part. Da området er udpeget efter besigtigelsen, er ammoniakfølsomheden ikke vurderet.

DN Assens mener, at den øgede ammoniakudledning, kan forhindre området i at udvikle sig til - eller bevare - den naturtilstand, som den grønne trepart har til formål at understøtte - og som sam-fundet forventer.

6. Pillefyr som opvarmingskilde

Da der er tale om en meget varmekrævende produktion, strider etableringen af et pillefyr imod BAT-konklusionerne for intensivt opdræt af fjerkræ og svin, vedtaget efter artikel 75, stk. 2, jf. artikel 13, stk. 5, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/75/EU om industrielle emissioner.

BAT-konklusionerne lægger vægt på høj energieffektivitet. Dette opnås ikke ved anvendelse af en forældet teknologi som pillefyr. Der er i stigende grad erkendelse af, at biomassefyring ikke nødven-digvis er en miljøvenlig løsning - mere energieffektive og miljømæssigt fordelagtige alternativer fin-des. Varmepumper er væsentligt mere energieffektive, har et lavere miljøaftryk og udgør samtidig en mere fremtidssikret løsning i overensstemmelse med den teknologiske udvikling og de langsig-tede klima- og energimål.

DN Assens mener, at pillefyr som varmekilde, i et nybygget moderne IE-anlæg, *ikke* lever op til BAT-kravene.

7. Markstak med kyllingegødning

DN Assens stiller sig undrende overfor, at man i forbindelse med etableringen af et helt nyt, moderne staldanlæg vurderer, at en markstak med husdyrgødning er den bedste løsning.

Markstakken vil ligge i op til et år og blive udsat for op mod 1000 mm regn med udvaskning til følge.

DN Assens mener, at brugen af markstak bør betragtes som en nødløsning for ældre bedrifter, særligt dem, der ligger i bynære områder, og ikke som en løsning i 2026 til at omgå eller reducere gældende miljøkrav.

Der er tale om en lille ejendom på 19 ha, som forventeligt tilsås samlet. Det betyder, at markstakken potentielt kan komme til at ligge på marken i op til et år. Terrænet falder 15-20 meter mod alle sider, og det må antages, at placeringen af alle dræn ikke er fuldt kortlagt.

DN Assens mener, at det bliver vanskeligt at finde en placering, som er miljømæssigt forsvarlig, og som kan overholde kravet om, at markstakken ikke placeres samme sted inden for en 5-årig periode.

8. Barmarksprojekt og uklarheder vedr. planloven

DN Assens fastslår: Barmarksprojekter strider mod Planlovens hensigt om at undgå spredt bebyggelse i landzone.

Barmarksprojekt: DN Assens mener, at barmarksprojekter bør undgås, da de skaber mulighed for yderligere bebyggelse. Der kan senere opføres yderligere bygninger, hvilket den nuværende lovgivning ikke kan forhindre, når først et barmarksprojekt er gennemført.

DN Assens er begejstret for vilkår om nedrivning, men bemærker dispensationsmuligheden i godkendelsen - og ser i akter, at maskiner i en tom kyllingestald, kan hindre krav om nedrivning.

Kommunalbestyrelsesmedlemmerne kan sige nej!

Og vil de ikke det, kan de stille skærpede krav:

- krav om 68 % ammoniakreduktion i alle stalde
- krav om varmepumpe som varmekilde
- krav om opbevaring af gødning - der tæller med i ammoniakemissionen
- krav om at stalde skal fjernes, når de ikke længere bruges til erhvervsmæssigt husdyrbrug
- krav om at det ansøgte byggeriet skal reduceres, for at afhjælpe andre gener
- krav om, at der ligger færdige køreplaner for fremtidige skrabekyllinger/økologiske kyllinger osv.

Uklarheder vedr. planloven:

Som det ses under klagepunkt 2. Landskabsanalysen under pkt. 2 og 3 så er bygningers højde, kote og tagets farve ikke afklaret og beplantning omkring bygningerne er ikke et bindende vilkår.

DN Assens mener at følgende skal være belyst i sin helhed i Husdyrgodkendelsen, da den indeholder vurderingerne efter planloven:

- Bygningernes højde og placering af ventilationsafkast
- Kote for byggeriet og endelig placering.
- Bygningernes farver.
- Beplantningsplan, vedligeholdelse, efterbeplantning og tidsramme for etablering.

Trafikvurderinger. Hverken den forventede tunge trafikmængde eller tidspunkterne for tung trafik er korrekt opgivet - og det fremgår ikke, hvordan man vil sikre at eksterne chauffører kører en anden vej ud. Da trafik ikke er et fokusområde for Danmarks Naturfredningsforening, tilknyttes ikke yderligere kommentarer til dette.

9. Samfundshensyn

Vi befinder os i en tid, hvor der arbejdes intensivt på at reducere udledningen af kvælstof og ammoniak fra landbruget for at sikre et godt vandmiljø - herunder drikkevand.

Samtidig erkendes det, at Danmark ikke når målene i EU's vandrammedirektiv inden 2027. Fristen er blevet udskudt flere gange, men ligger nu fast, og Danmark risikerer bøder for ikke at leve op til direktivets krav.

I det berørte område er flere vandløb med dårlig vandkvalitet. En øget udledning af kvælstof og ammoniak vil forværre situationen og bringe samfundet endnu længere væk fra målopfyldelsen.

I husdyrgodkendelsen vurderes projektets påvirkning af omgivelserne, men området vurderes ikke som en helhed. Godkendelsen gives på baggrund af, at projektet overholder lovens minimumskrav. Loven giver muligheder for at stille yderligere vilkår, som fx kan reducere ammoniakudledningen. Det ville være til gavn for både samfundet og de øvrige landmænd i området.

DN Assens ser ingen vurderinger af de samfundsøkonomiske konsekvenser fx for områdets øvrige landmænd - som muligvis mødes med skærpede krav om tvungne efterafgrøder - som kompensation for den øgede belastning.

DN Assens mener derfor, at etablering eller udvidelse af husdyrbrug kun bør ske, hvis det samtidig medfører ophør eller en tilsvarende reduktion af et andet husdyrbrug, så den samlede miljøbelastning ikke øges.

Afsluttende bemærkninger og anmodning

DN Assens mener, at disse kyllingestalde: ikke er begrundet som nødvendige - at der er tale om industrilignende byggeri - at det omhandler et IE anlæg med mere end 40.000 stipladser til slagtekyllinger - at det er et barmarkprojekt - og at godkendelsen bør ophæves.

DN Assens ser manglende belysning:

- af gamle skoves naturtilstand, ammoniakfølsomhed og tålegrænser.
- af mosens naturtilstand, ammoniakfølsomhed og tålegrænser.
- af kumulative vurderinger/beregninger af ammoniakemissionen.
- af markstak som den bedst anvendelige teknik ved nyopført moderne husdyrbrug.
- af vurderinger af ammoniakemission i.f.t. de konkrete forhold i landskabet.
- af vurderinger i forhold til den lokale trepart, fremtidig natur mm.
- af samfundsinteresser
- - af realistisk indsig i denne produktionstypes fremtidige eksistens - når lovgivningen - i dette tilfælde - netop GIVER MULIGHED FOR AT SIGE NEJ fordi det er et barmarksprojekt.

DN Assens anmoder Miljø- og Fødevareklagenævnet om at tage stilling til:

1. Om følsomheden i de omliggende naturtyper er korrekt belyst - herunder for de 200 år gamle skove, udtagning ifm. Treparten, potentiel udtagning på Grønt Danmarkskort og kommunens Naturvurdering 2025.
2. Om projektet er et IE-anlæg.
3. Om 19 ha bygningsløs planteavlsejendom er et hobbybrug.
4. Om man kan undlade en miljøkonsekvensrapport i denne sag.
5. Om nødvendigheden af projektet er tilstrækkeligt belyst.
6. Om det industrilignende udseende er tilstrækkelig belyst.
7. Om markstakken med op mod 1225 ton kyllingegødning - lagt på et højedrag i bakket landskab - kan udelades i beregninger af ammoniakemission?
8. Om ammoniakemission er fyldestgørende belyst - herunder konsekvenszonen, kumulative påvirkninger og reduktionsforanstaltningerne.
9. Om barmarksprojektet kan skabe præcedens for spredt bebyggelse i området.
10. Om sagen samlet set er tilstrækkeligt belyst til, at der kan meddeles husdyrgodkendelse.

DN Assens anmoder om, at afgørelsen ophæves.

Skulle sagen blive hjemvist, mener vi - med baggrund i de mange uklarheder i ansøgningsmateriale, den manglende miljøkonsekvensrapport, landskabsvurdering og naturvurdering 2025 - at det bør ske med en helt ny ansøgning - og at man dermed sikrer, at den nye godkendelse hviler på de nyeste love og bekendtgørelser.

Med venlig hilsen

Jannik Jakobsen, DN Assens,
Bestyrelsesmedlem m. sagsmandat
assens@dn.dk